

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти
Кафедра маркетингу, менеджменту та управління бізнесом

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Подзігун С.М.

«27» липня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЦІНОУТВОРЕННЯ

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітня програма	Менеджмент

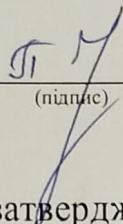
Умань – 2022

Робоча програма дисципліни Ціноутворення для здобувачів вищої освіти
(назва навчальної дисципліни)
спеціальностей 073 Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

Розробник: Білошкурська Н. В., доцент кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом, кандидат економічних наук, доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом (Протокол № 13 від "27" липня 2022 року)

Завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом

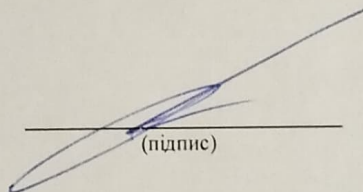
(підпис)

Подзігун С.М.
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти

Протокол № 1 від «29» липня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти

(підпис)

(Пачева Н. О.)
(прізвище та ініціали)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС/ годинах	3/90	3/90
Курс	III	III
Семестр	V	V
Кількість змістовних модулів із розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, у тому числі:		
Аудиторні:	44	12
Лекційні	20	6
Семінарські/Практичні	24	6
Лабораторні		
Самостійна робота	46	78
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: метою вивчення курсу є особливості процесу ціноутворення, що здійснюється на основі сукупності загальних принципів, правил, методів розробки ціни і формування концепції ціноутворення, формування знань про сутність механізму ринкового ціноутворення, методологію обґрунтування базової стратегії конкуренції, інструменти державного регулювання цін, тарифів, система оподаткування підприємств, сертифікації продукції (товарів, робіт, послуг), контроль якості, методичні підходи до вибору цінових стратегій.

Завдання:

- ознайомити здобувачів вищої освіти із загальною методологією ціноутворення в умовах ринкової економіки;
- розкрити особливості ціноутворення, залежно від виду економічної діяльності;
- навчити визначати оптимальну структуру ціни для максимізації прибутку підприємства.

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

3. Результати навчання за дисципліною

Очікувані результати навчання:

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 15. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Ціна та основні чинники ціноутворення

Тема 1. Сутність, види і функції цін у ринковій економіці

В умовах конкурентної економіки на рівень цін впливає не тільки співвідношення між попитом і пропозицією, а й витрати, платоспроможність населення, психологія споживача, ціни світового ринку, міра втручання держави в цінові процеси та багато інших чинників. Ускладнення процесу ціноутворення та відсутність у багатьох випадках у суб'єктів господарювання теоретичних та практичних навичок встановлення цін призводить до серйозних помилок при їхньому визначенні, що негативно відбивається на фінансових результатах діяльності підприємств.

Тема 2. Цінова політика держави

Найефективніше свої регулюючі функції ціна може виконувати лише тоді, коли вона формується під впливом ринкових чинників, тобто лише за умов вільного ціноутворення. Але практика свідчить, що вільна ціна не здатна враховувати всієї різноманітності цілей та умов соціально-економічного розвитку країни і тому не може бути універсальним засобом регулювання економічних процесів.

Так, стимулюючий вплив вільних цін на економіку може забезпечуватись тільки за умов зрілого ринку, де обмежена недобросовісна діяльність монополій, панує вільна конкуренція та ефективно працює вся ринкова інфраструктура. За браком таких умов вільне ціноутворення може відігравати навіть негативну роль, породжуючи такі явища, як падіння виробництва, зростання безробіття, високу інфляцію тощо. Крім того, вільні ринкові ціни реагують на ті зміни в економіці, які відображені в платоспроможному попиті. Тому вільні ціни не враховують такі соціально-економічні проблеми, як

пенсійне забезпечення громадян, утримання непрацевдатних, безплатну освіту, екологію, оборону країни та ін. Урахування всіх цих обставин можна забезпечити тільки за допомогою державного втручання в процесі ціноутворення шляхом розроблення відповідної цінової політики.

Тема 3. Цінова політика підприємства

Будь-якому комерційному підприємству, що працює на ринку, слід мати чітку цінову політику, від якості розроблення якої істотно залежать результати його діяльності. Саме ціни визначають структуру виробництва, рух матеріальних ресурсів, розподіл готової продукції, рівень прибутковості, а отже, життєздатність підприємства. Тому цінова політика має формуватись у нерозривному зв'язку зі стратегічною лінією розвитку підприємства, з усіма змінами, яких воно зазнає в жорстких умовах ринкових відносин. Актуальність вироблення цінової політики зумовлюється також і тим, що помилки при визначенні цін можуть виявлятися не одразу, а через деякий час, коли їхній негативний вплив перетвориться для підприємства на серйозну проблему.

Тема 4. Основні ціноутворюючі чинники

У ринковій економіці механізм формування цін значною мірою залежить від співвідношення попиту і пропозиції.

Попит показує кількість продукту, яку споживач готовий і здатний купити за деякою ціною протягом визначеного часу. Попит та ціна перебувають, як правило, у зворотній залежності між собою, тобто чим ціна нижча, тим попит буде більшим і навпаки.

Цей зворотний зв'язок між попитом і ціною називається законом попиту.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Інструментарій формування цін

Тема 5. Структура ціни та формування її елементів

Собівартість та прибуток є обов'язковими елементами ціни, тому що відшкодування витрат і отримання прибутку є невід'ємною умовою виробництва продукції. Наявність інших елементів в ціні необов'язкове і залежить від галузевої належності продукції, її соціальної значущості, кількості господарських ланок, що беруть участь у виробництві і реалізації продукції, та інших чинників. Так, мито входить до складу ціни тільки імпортних товарів, а акцизний збір є елементом лише незначної частки продукції. Податком на додану вартість хоча й обкладається абсолютна більшість товарів, але є певні винятки. Націнки посередницько-збутових і торговельних організацій містять і ціни тих товарів, реалізація яких здійснюється через посередницькі ланки. Тому не тільки ціни на різні товари, а й той самий вид ціни може мати неоднаковий склад елементів. Найбільш наочно це видно на прикладі відпускної ціни, яка за своїм складом може виступати в шістьох варіантах.

Тема 6. Методи ринкового ціноутворення

У ринкових умовах ціна, як правило, встановлюється на основі співвідношення між попитом та пропозицією. Але це не означає, що підприємці не беруть ніякої участі у встановленні ціни. Вони, ще до початку реалізації товару, враховуючи його якісні характеристики, маючи розрахункову величину витрат, знаючи ціни конкурентів і споживчий попит на ринку, починають формувати вихідну ціну на свою продукцію. За такою початковою ціною товар надходить до ринку, де в процесі купівлі-продажу під впливом співвідношення між попитом і пропозицією встановлюється остаточна ціна реалізації.

Тема 7. Система цін біржової торгівлі

Товарна біржа є організацією, що об'єднує юридичних і фізичних осіб, які здійснюють виробничу і комерційну діяльність, і має на меті надання послуг в укладанні біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозиції товарів, вивчення, упорядкування і полегшення товарообігу та пов'язаних з ним торговельних операцій.

Тема 8. Ціни зовнішнього ринку

Ринок зовнішньої торгівлі являє собою складну систему, яка містить велику кількість різних ринків товарів та послуг, що мають свою специфіку. Така специфіка зумовлює різноманітність чинників, які впливають на ціноутворення, рівень та динаміку світових цін. Крім того, наявність значної кількості цін на зовнішньому ринку зумовлена також різними комерційними умовами поставок, характером торговельних угод та іншими чинниками. При всьому різноманітті цін зовнішнього ринку їх можна поділити на світові, ціни певних ринків, контрактні, ціни базисних умов поставки, експортні, імпортні та ін.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. ЦІНА ТА ОСНОВНІ ЧИННИКИ ЦІНОУТВОРЕННЯ												
Тема 1. Сутність, види і функції цін у ринковій економіці	11	2	2			7	11					11
Тема 2. Цінова політика держави	11	2	4			5	11	1	1			9
Тема 3. Цінова політика підприємства	11	4	4			3	11					11
Тема 4. Основні ціноутворюючі чинники	12	2	2			8	12	1	1			10
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>45</i>	<i>10</i>	<i>12</i>			<i>23</i>	<i>45</i>	<i>2</i>	<i>2</i>			<i>41</i>
Змістовий модуль 2. ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФОРМУВАННЯ ЦІН												
Тема 5. Структура ціни та формування її елементів	11	2	2			7	11	1	1			9
Тема 6. Методи ринкового ціноутворення	11	4	4			3	11	1	1			9
Тема 7. Система цін біржової торгівлі	11	2	4			5	11	1	1			9
Тема 8. Ціни зовнішнього ринку	12	2	2			8	12	1	1			10
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>45</i>	<i>10</i>	<i>12</i>			<i>23</i>	<i>45</i>	<i>4</i>	<i>4</i>			<i>37</i>
Усього годин	90	20	24			46	90	6	6			78

6. Теми семінарських / практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Сутність, види і функції цін у ринковій економіці	2	
2	Цінова політика держави	4	1
3	Цінова політика підприємства	4	
4	Основні ціноутворюючі чинники	2	1
5	Структура ціни та формування її елементів	2	1
6	Методи ринкового ціноутворення	4	1
7	Система цін біржової торгівлі	4	1
8	Ціни зовнішнього ринку	2	1
	Всього	24	6

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота (денна форма)

Для опанування матеріалу дисципліни окрім лекційних та практичних занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу слід приділяти самостійній роботі здобувачів вищої освіти (СРС).

Основні види СРС при вивченні дисципліни «Ціноутворення»:

- Розв'язання домашніх завдань, вправ, питань, тестових завдань.
- Самостійна проробка питань.
- Конспектування та підготовка реферату за певною темою.
- Виконання індивідуального завдання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Сутність, види і функції цін у ринковій економіці	7	11
2	Цінова політика держави	5	9
3	Цінова політика підприємства	3	11
4	Основні ціноутворюючі чинники	8	10
5	Структура ціни та формування її елементів	7	9
6	Методи ринкового ціноутворення	3	9
7	Система цін біржової торгівлі	5	9
8	Ціни зовнішнього ринку	8	10
	Всього	46	78

9. Методи навчання

Метод навчання — взаємопов'язана діяльність викладача та здобувачів вищої освіти, спрямована на засвоєння останніми системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток.

При вивченні даної дисципліни використовують такі методи навчання як:

Лекція — інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу. Читання лекцій передбачає ретельну підготовку викладача: визначення мети, складання чіткого плану, добір теоретичного й наочного матеріалу, логічний і послідовний виклад інформації.

Диспут — публічна суперечка на наукову чи суспільно важливу тему та **навчальна дискусія** — розгляд, дослідження) — суперечка, обговорення певного питання. Базується на обміні думками між здобувачами вищої освіти, й викладачами, що вчить їх мислити самостійно, сприяє розвитку аналітичних навичок. Навчає мислити самостійно, розвиває здатність до виваженої аргументації та поважання думки інших.

Робота з підручником. Ця робота полягає в самостійному опрацюванні здобувачами вищої освіти друкованого тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні. Самостійна робота здобувачів вищої освіти з підручником — один з найважливіших методів набуття систематичних, міцних і ґрунтовних знань.

Практичні методи навчання. Використовують для безпосереднього пізнання дійсності, поглиблення знань, формування вмінь і навичок. До них належать: вправи, практичні роботи.

Вправи — цілеспрямоване, багаторазове повторення учнями певних дій та операцій (розумових, практичних) для формування навичок і вмінь.

Практичні (семінарські роботи) передбачають безпосереднє використання знань здобувачів вищої освіти у суспільно корисній праці (заміряння, зіставлення, визначення ознаки та властивостей явищ, формулювання висновків)

Метод пізнавальних ігор. Сприяє створенню емоційно-піднесеної атмосфери, засвоєнню матеріалу за допомогою емоційно насиченої форми його відтворення. Пізнавальні ігри (ділові, рольові, ситуативні) моделюють життєві ситуації, стосунки людей, взаємодію речей, явищ. Вони можуть бути основною або допоміжною формою навчального процесу.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», педагогічні та науково-педагогічні працівники мають право на вільний вибір методів та засобів навчання в межах затверджених навчальних планів.

Основними методами навчання, що застосовуються при вивченні дисципліни «Ціноутворення», є:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція;

- наочні методи – ілюстрація, демонстрація;
 - практичні методи – розв’язування задач, вирішення тестів, реферати, навчальна праця;
 - індуктивний метод;
 - дедуктивний метод;
 - репродуктивні методи – відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків або робота за готовими зразками;
 - творчі, проблемно-пошукові методи;
 - навчальна робота під керівництвом викладача;
 - самостійна робота здобувачів вищої освіти поза контролем викладача.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
- створення ситуації інтересу при викладанні того чи іншого матеріалу (використання пізнавальних ігор, цікавих пригод, гумористичних уривків, перегляд навчальних телепередач, кінофільмів);
 - пізнавальні ігри як метод набувають великого значення для стимулювання та формування інтересу до знань (ігри-подорожі, вікторини тощо);
 - навчальні дискусії;
 - аналіз ситуацій (кейсів);
 - роз’яснення мети навчального предмета ;
 - вимоги до вивчення предмета (орфографічні, дисциплінарні, організаційно-педагогічні);
 - заохочення та покарання в навчанні.

10. Методи контролю

У зв'язку з різноманіттям різних форм контролю їхнє цільове призначення може мати той чи інший ступінь відмінності:

- Визначення рівня засвоєння матеріалу по конкретній темі навчальної дисципліни на основі індивідуальної бесіди викладача з кожним здобувачем вищої освіти окремо;
- Визначення ступеня засвоєння матеріалу групою або потоком здобувачів вищої освіти по одному чи декільком розділам курсу, розглянутим протягом фіксованого періоду часу, рівного, наприклад, третини семестру (модульний контроль);
- Визначення якості засвоєння матеріалу дисципліни в цілому (підсумковий контроль);
- Виявлення готовності здобувачів вищої освіти до вивчення нових дисциплін (контроль залишкових знань).

Задачами контролю є:

- Організація зворотного зв'язку між викладачем і здобувачем вищої освіти у процесі навчання і підведення підсумків цих зустрічей;
- Виявлення дієвості використовуваних у навчальному процесі прийомів і методів навчання;

- Забезпечення ритмічної й ефективної самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Результати контролю використовуються для:

- Удосконалювання (корекції) методів і прийомів навчання;
- Внесення змін у робочі плани і програми навчального процесу, тобто в зміст і організацію навчального процесу в цілому;
- Надання допомоги відстаючим здобувачам вищої освіти шляхом проведення додаткових індивідуальних, групових і потокових консультацій.

Поточний контроль навчальної роботи в міжсесійний період здійснюється в ході аудиторних і практичних занять. Так на кожному занятті викладач контролює:

- розуміння здобувачем вищої освіти розрахункових співвідношень і методів,
- уміння вирішувати типові задачі по темі ;
- готовність здобувача вищої освіти до виконання нової певної роботи заданих в схемах, таблицях, попередніх розрахунків тощо, розуміння цілей і задач нової роботи і використовуваної в ній методики вимірів;
- хід і виконання роботи, а також правильність отриманих при вимірі результатів.

При проведенні практичних занять контроль зводиться до оцінки уміння вирішувати типові задачі, а також до виявлення розуміння базових положень теорії.

Метод усного опитування. Є найпоширенішим і найбільш ефективним. Його використовують при вивченні майже всіх предметів. Полягає у з'ясуванні рівня знань учня завдяки прямому контакту з ним під час перевіркової бесіди. Усне опитування передбачає постановку вчителем питань (завдань), підготовку учнів до відповіді та демонстрування своїх знань, корекцію і самоконтроль викладених знань у процесі відповіді, аналіз та оцінювання її.

Тестові методи перевірки знань (модульний контроль) проводиться через шість тижнів семестру. До цього часу вже начитаний визначений лекційний матеріал, виконані по ряду тем відповідні практичні роботи, розглянуті типові задачі. Отже, можна говорити про те, що здобувачам вищої освіти видана визначена інформація для формування системи поглядів і пізнання. Звідси ціль (модульного) контролю дати відповідь на питання про існування у свідомості здобувачів вищої освіти такої системи в дійсності. **Тестові завдання** використовують для оцінювання рівня розвитку логічного мислення здобувачів вищої освіти, оволодіння ними розумовими операціями, науковими принципами, основними законами та дають змогу оцінити рівень засвоєння окремих тем, понять, явищ, процесів, способів дій у межах конкретного навчального предмета

Контроль залишкових знань (ккр) проводиться за вказівкою адміністрації ВУЗу чи за вимогою комісії Міністерства освіти і науки України. Його ціль – виявити, як високий збережений рівень знань здобувачів вищої освіти, що вивчили дану дисципліну і приступили до вивчення суміжних з нею областей.

Підсумковий контроль проводиться наприкінці семестру у формі іспиту. Іспити, як і інші види перевірки успішності, підвищують відповідальність викладача і кожного здобувача вищої освіти за свою роботу, сприяють систематизації вивченого, вихованню в здобувачів вищої освіти вимогливості до себе тощо. Влаштовують їх в урочистій, діловій і спокійній атмосфері, перевіряючи знання учнів вимогливо, але тактовно і доброзичливо, виставляючи оцінки відповідно до єдиних критеріїв і норм. Іспити з даної дисципліни проводяться в усній формі

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною системою	Оцінка за системою в УДПУ
А	<p style="text-align: center;">ВІДМІННО</p> <p>Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію (наукова література, газетно-журнальні публікації, Інтернет, мультимедійні програми тощо), виявляє власне ставлення до неї, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ, самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдаровання і нахили.</p>	5 (відмінно)	90-100
В	<p style="text-align: center;">ДУЖЕ ДОБРЕ</p> <p>Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен самостійно опрацювати навчальний матеріал, але потребує консультацій з викладачем; виконує творчі завдання.</p>	4 (добре)	82-89

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною системою	Оцінка за системою в УДПУ
C	<p style="text-align: center;">ДОБРЕ</p> <p>Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень. Здобувач вищої освіти здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності.</p>		75-81
D	<p style="text-align: center;">ЗАДОВІЛЬНО</p> <p>Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію.</p>	3 (задовільно)	69-74
E	<p style="text-align: center;">ДОСТАТНЬО</p> <p>Здобувач вищої освіти має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу, здатний повторити за зразком певну операцію, дію; описує явища, процеси без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтується в поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.</p>		60-68
FX	<p style="text-align: center;">НЕЗАДОВІЛЬНО</p> <p>Здобувач вищої освіти фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє здатність елементарно викласти думку; може усно відтворити кілька термінів, явищ без зв'язку між ними.</p>	2 (незадовільно)	35-59
F	<p style="text-align: center;">НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс.</p> <p>Відповідь здобувача вищої освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.</p>		1-34

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Модуль 1									
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
11	11	11	11	11	11	12	12	10	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
69–74	D	задовільно
60–68	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Основна

1. Бакунов О. О., Кучеренко Ю. О. Цінова політика підприємства : навч. посіб. Донецьк : ДонНУЕТ, 2016. 111 с.
2. Лисак О. І., Андрєєва Л. О., Завадських Г. М. Ціноутворення : курс лекцій. Мелітополь : Люкс, 2020. 193 с.
3. Литвиненко Я.В. Маркетингова цінова політика : навч. посіб. К. : Знання, 2010. 294 с.
4. Літвінов Ю. І., Останкова Л. А., Літвінова Т. М., Підгорна О. В. Ціноутворення в умовах ринку : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
5. Мазур О. Є. Ринкове ціноутворення : навчальний посібник. К. : «Центр учбової літератури», 2012. 480 с.
6. Окландер М. А., Чукурна О. П. Маркетингова цінова політика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр учбової літератури, 2012. 238 с.
7. Підлісний Є. В., Фоменко Л. Г. Ціноутворення : навчально-методичний посіб. для студ. спец. (6.020107) «Туризм», (7.050104) «Фінанси», (7.050108) «Економіка підприємства», (6.039507) «Маркетинг», денної та заоч. форми

навч. ; МОН України, Уманський ДПУ імені Павла Тичини. Умань : [УДПУ імені Павла Тичини], 2011. 111 с.

8. Стасіневич С. А. Ціноутворення на біржовому ринку : навчальний посібник. К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2015. 111 с.

Допоміжна

1. Антошкіна Л.І. Ціноутворення та управління ціновою політикою [Текст] : підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Л.І. Антошкіна, Н.П. Скригун, Л.Г. Цимбалюк. - Донецьк : Юго-Восток, 2011. - 321 с.
2. Березін О.В. Управління ціноутворенням [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Березін, Ю.В. Карпенко ; Вищ. навч. закл. Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі". - Суми : Університетська книга, 2012. - 175 с.
3. Голованова М.А. Маркетингова цінова політика [Текст] : навч. посіб. / М.А. Голованова, В.В. Доленко ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". - Х. : ХАІ, 2009. - 121 с. Дугіна С. І. Маркетингова цінова політика : [навч. посібник] / С. І. Дугіна. — К. : КНЕУ, 2005. — 393 с.
4. Дайновська, Світлана Миколаївна. Ціноутворення [Текст] : підручник / [Дайновська С. М. ; за заг. ред С. М. Дайновської] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 320 с.
5. Жегус О.В. Теорія та практика ціноутворення в системі маркетингу [Текст] : монографія / О. В. Жегус, Л. О. Попова, Т. М. Парцирна ; Харків. держ. ун-т харчування і торгівлі. - Харків : ХДУХТ, 2013. - 249 с.
6. Корінев В.Л., Корецький М.Х., Дацій О.І. Маркетингова цінова політика [Текст] : Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 199 с.
7. Лошенко І. Р. Маркетингова цінова політика [Текст] : навч. посіб. / І. Р. Лошенко, А. М. Гуменюк, Ю. Б. Чаплінський ; МОН України. – К. : Дакор : КНТ, 2008. – 183 с.
8. Мазур О. Є. Ринкове ціноутворення [Текст] : навчальний посібник – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 480 с.
9. Мельник Л.Г., Корінцева О.І., Старченко Л. В. Маркетингова цінова політика [Текст] : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Суми : Університетська книга, 2007. – 240 с.
10. Немченко А.С. Ціноутворення на лікарські засоби [Текст] : монографія / А.С. Немченко, К.Л. Косяченко, О.А. Немченко ; Нац. фармац. ун-т. - 2-ге вид., допов. та переробл. - Х. : Апостроф, 2012. - 304 с.
11. Ціноутворення [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.О. Аветисова [та ін.] ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського, Каф. економіки і упр. інновац. діяльн. - Донецьк : ДонНУЕТ, 2011. - 191 с.
12. Пінішко В.С. Ціни і ціноутворення [Текст] : навч. посіб. / В.С. Пінішко, О.С. Рудницька, О.І. Юсипович ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Л. : Вид-во Львів. комерц. акад., 2013. - 191 с.

13. Ціноутворення [Текст] : навч.-метод. посіб. у термінах і табл. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича ; [уклад.: Білик Л. С. та ін.]. - Чернівці : Рута, 2011. - 168 с.
14. Шкварчук Л. О. Ціноутворення [Текст] : підручник : рек. МОН України як підручник для студ. ВНЗ. – К. : Кондор, 2008. – 459, [1] с.
15. Шульга О. А. Ціноутворення [Текст] : курс лекцій : [навч. посіб.] / Шульга О. А. - Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. - 110 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua>.
4. Урядовий портал Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://smida.gov.ua>.